Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St, Jersey City, N J 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 75. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 22-го КВІТНЯ 1983 — ЦЕНТІВ 25 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 22, 1983 — No. 75. VOL. XC.

ВІДБУВСЯ 35-ИЙ З'ЇЗД ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Лондон, Англія (ПС ІСНО). — В днях 25-26-го березня 1983 року відбувся в Нотінгамі, Англія, 35-ий з черги Загальний з'їзд Об'єднання Українців у Великій Британії (ОУуВБ), у висліді якого обрано нові керівні органи цієї громадської установи в Англії.

В приявності понад 100 представників відділів Об'єднання з різних осередків Англії З'їзд формально відкрив уступаючий голова ОУуВБ Андрій Костюк. З'їзд розпочато молитвою, що її відмовив о. протопресвітер Михайло Галиця, парох катедри УАПЦ в Лондоні.

До Президії З'їзду наспіли численні привіти, а в тому числі від Блаженнішого Митрополита УАПЦ Мстислава, Архиєпископа Мирослава Марусина, Єпископа Августина Горняка, адміністратора УАПЦ в Англії о. протопресвітера А. Богатирця, Проводу Українських Націоналістів, Президії СКВУ, ОУНз, УРДП та інших установ і організацій.

Усні привіти на З'їзді виголосили: голова Світової Координаційної Ради ІСНО Павло Дорожинський, о. протопресвітер М. Галиця від катедрального храму УАПЦ в Лондоні, голова Українського Жіночого Товариства ім. О. Теліги в Англії Віра Смерека та інші.

Під час З'їзду працювали обрані комісії: Резолюційна на чолі з В. Смерекою, Верифікаційна — голова П. Гоц і Номінаційна — голова О. Чуйко. Учасники З'їзду заслухали звіти уступаючої Головної Управи, а в першу чергу обширний звіт з усіх ділянок праці ОУуВБ секретаря та керівника канцелярії Едварда Струка, організаційного референта Олега Домашовця, фінансового референта Юрія Турова, референта молоді Степана Мороза та голови Об'єднання А. Костюка. Додатковий звіт виголосила В. Смерека, як голова Українського Жіночого Товариства ім. О. Теліги в Англії. За Контрольну комісію звіту-

(Продовження на ст. 3-ій)

Мистецькі одиниці з Чикаґо виступлять в Ню Йорку

Ню Йорк, Н.Й. — Вже цієї неділі, 24-го квітня ц.р., о год. 4-ій по полудні тут в приміщенні Фешен інституту, при 225 захід 24-та вулиця, відбудеться виступ мистецьких одиниць з Чикаго під моттом: „Вечір мистецьких поколінь".

У програмі виступатимуть танцювальний ансамбль „Громивиця" та українська школа балету і народно-сценічного танку при парафії свв. Володимира і Ольги. Цим концертом буде вшановано балерину і визначного хореографа Рому Прийму-Богачевську.

Концерт складається з двох частин: „Лісової фантазії" та стилевих і народних танків України. Ансамблі розпоряджають прекрасними стилевими і народними костюмами, особливо коли виступають у фантастичних постаттях карпатського лісу — „мавки", „чугайстри", „відьми" тощо. Добра оркестра доповнює мистецьку цілість.

Організатори цих виступів (перший відбувся в Чикаго, 17-го квітня), вшановують Р. Прийму-Богачевську за її вклад у збагачення українського танкового мистецтва і української культури взагалі.

Заплянували маніфестацію

Ню Йорк, Н.Й. — Святослав Караванський, колишній український політв'язень та член Української Гельсінкської групи, який тепер проживає в ЗСА, буде одним з промовців під час маніфестації тут в суботу, 4-го червня, для вшанування пам'яти жертв Великого голоду в Україні в 1932-33 роках.

Маніфестацію організує спеціяльний метрополітальний Громадський комітет, який був покликаний до життя місцевим Об'єднанним Комітетом Українсько-Американських Організацій Великого Ню Йорку.

Під час недавніх нарад Громадського комітету проф. д-р Микола Чировський, голова комітету, заповів, що сумівська оркестра „Батурин" з Торонто, Онт., візьме участь у маніфестації. Проф. Чировський також повідомив, що о. протоігумен Патрикій Пащак, ЧСВВ, парох української католицької церкви св. Юра, відправить Панахиду. Українські православні священики були запрошені до участи також, — додав проф. Чировський.

Щоби оплатити кошти, пов'язані з маніфестацією, комітет буде розпродавати пропам'ятні жетони. Особи, які хотіли б складати окремі пожертви на потреби комітету, можуть це зробити на конто ОКУАО в „Самопомочі".

Інші референти повідомили, що летючки і транспаранти вже готові, але додали, що було б корисно, коли б окремі громади привезли зі собою свої транспаранти.

Маніфестація почнеться о год. 3-ій по полудні на Даг Гамаршолд Пляза, 47-ма вулиця між Першою і Другою авеню, біля будинку Об'єднаних Націй. Відтак похід перейде до будинку совєтської місії до ОН, при 67-ій вулиці і Третій авеню.

СУА ВЛАШТОВУЄ ВЕЧІР Л. КОСТЕНКО

Ню Йорк, Н.Й. — Заходами 64-го Відділу Союзу Українок Америки тут в суботу, 23-го квітня ц.р., о год. 5-ій по полудні в Домівці СУА при 108 Друга авеню відбудеться Вечір, присвячений поетесі Ліні Костенко. У програмі: доповідь д-р Мирослави Знаєнко — „Творчість Ліни Костенко", читання поезій Л. Костенко Надією Світличною і виступ піяністки Ляриси Крупи, яка відіграє композиції В. Барвінського і Ф. Шопена.

ДОПОВІДІ ПРО ГОЛОД В УІА

Ню Йорк, Н.Й. — Цієї суботи, 23-го квітня ц.р., о год. 7-ій вечора, тут в приміщенні Українського Інституту Америки, при 2 Схід 79-та вулиця (ріг 5-ої авеню) відбудеться в рамках третьої лекції Українського Наукового Інституту при Гарвардському університеті, дві доповіді присвячені голодові в Україні в 1932-33 роках.

Ця лекція, одна з важливих у весняному сезоні, відбудеться у співпраці з Товариством Українських Інженерів Північної Америки. У програмі братимуть участь: д-р Джеймс Е. Мейс, який дасть огляд дальших студій ГУРГ про штучно створений Москвою голод в Україні в 1932-33 роках, тобто в роках посиленої колективізації, з наголошенням подій на селі, і Юрій Степовий з Чикаго, свідок голоду в Україні, який поділиться з присутніми своїми враженнями. Буде влаштована також виставка фотографій і документів з того страшного для України часу.

ЗАПИТ ІТАЛІЙКИ ПРО БАПТИСТІВ „ЗДЕНЕРВУВАВ" „РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ"

Ню Йорк, Н.Й. (Пресова Служба ЗП УГВР). — У відповідь на недавнього листа Бруналізи Алеаті, італійської активістки для оборони людських прав, до уповноваженого в справах релігії по Чернівецькій області, в якому вона запитувала про долю Віктора Костенюка та його колеґ, репресованих на Буковині за релігійну діяльність, газета „Радянська Україна", з 6-го квітня ц.р., помістила окрему статтю п.н. „Бізнес на святенництві", із серії „Анатомія антикомунізму". Автор цієї бентежної кореспонденції В.Краснодемський — він же кореспондент „Радянської України" на Чернівецьку область — намагається представити Віктора Костенюка, та його брата Володимира і інших суджених за ту саму справу в 1980 році, як „жменьку релігійних екстремістів" і „порушників радянських законів". Насправді ж йдеться про глибоко віруючих баптистів-євангеликів, які стали були осторонь офіційної баптистської групи, визнаної режимом, з якою вони не хотіли мати нічого спільного і тому діяли окремо. За це їх якраз й переслідували та суворо покарали.

Віктор Й. Костенюк, народжений 6-го грудня 1935 року, був арештований 5-го січня 1980 року за релігійну діяльність. Судили його за неї як церковного служителя, „пришиваючи" йому водночас ще й інші „провини". Так його обвинувачували за ст. 92 (розкрадання державної або суспільної власности, доконане шляхом присвоєння чи розтрати, або шляхом зловживття службовим положенням), ст. 162 (зайняття забороненим промислом) і ст. 208 (набуття або збут власности, свідомо добутої незаконним шляхом). Судовий присуд — три роки ув'язнення в таборах загального режиму — Костенюк відбував в учр. ОР-318/76-4-43, село Рафалівка, Володимирський район Ровенської області. Його повинні були звільнити в січні цього року. Не маючи ні потвердження, ні певности, що він вже вийшов з табору, група італійських оборонців людських прав рішила була звернутися із запитом в цій справі до офіційних совєтських чинників. А це й „зденервувало" та обурило „Радянську Україну", орган Центрального комітету Комуністичної партії України, Верховної ради і Ради міністрів Української ССР.

Разом з Віктором Костенюком судили за баптистську діяльність його стар-

(Продовження на ст. 3)

Театр „Заграва" успішно виступив в Ню Йорку

Ню Йорк, Н.Й. (В. Л-ць). — Відомий у Канаді і З'єднаних Стейтах Америки театр „Заграва" з Торонто, головою якого є знаменитий актор Володимир Довганюк, порадував нюйоркчан новою п'єсою-сатирою, твором молодого непересічного драматурга Бориса Будного п.з. „Віва Бойко", головну ролю у якій Нестора Бойка — пенсіонера прекрасно заграв вже згадуваний В. Довганюк.

В інших ролях виступали: Галя Куфіль, Ніна Тарновецька, Юрій Микитин, Ліля Лозинська, Олекса Стельмахович, Орест Лещишин, Микола Кандюк, Олександра Микитенко, Андрія Можарківська, Люба Шкамбара. Технічним керівником сцени був Стефан Приймич, світляними ефектами керував Марко Кушніренко.

Напередодні вистави у Ню Йорку її поставлено також у Філядельфії старанням Українського Студентського Клюбу при ЛяСаль коледжі. В Ню Йорку підготовою займався Михайло Івасівка, який хоч зробив максимум зусиль і отримав підтримку преси, зокрема „Свободи", публіка не дописала. Причина? Слаба синхронізація українських імпрез, про що вже згадувалось при іншій нагоді,і збайдужіння української громади до влаштовуваних великими зусиллями організацій чи одиниць мистецьких імпрез чи навіть святочних академій.

Біля 350 учасників мали змогу любуватися надзвичайно доброю психологічною сатирою — протиставленням трьох поколінь в Канаді і об'єктивною під кожним оглядом критикою українських численних громадських та молодечих установ і організацій, як також самою прекрасною грою артистів, які ще раз поставили театр „Заграва" на відповідну височину. Як відомо, в Торонто п'єсу повторювали чотири рази і це є ще одним доказом її популярности серед глядачів. Треба погодитися з опінією глядачів і М. Івасівки, який напередодні вистави у Філядельфії і Ню Йорку писав у „Свободі", що „драматург Б. Будний вміє обсервувати життя своєї спільноти, проблеми поколінь, конфлікти та характери сучасників. Завдяки тим своїм здібностям він написав твір актуальний, близький його сучасникам, які можуть себе побачити у гострому світлі сатири."

У цій сатирі чимало науки, а ще більше правди, часто гіркої правди, головно у другій і третій діях, де підкреслено говориться про так званий „розрив" між поколіннями. Нестор Бойко, тепер пенсіонер, але колись активний борець за права українського народу жити своїм самостійним життям; його діти,канадські громадяни, виховані на зразках канадської і західньої культури; внук, студент Оттавського університету, „марксист" з переконання, який своїми непередуманими висловами завдає „дідусеві" чимало душевного болю; внучка, найбільш зближена родинно до Бойка людина, дружить з канадцем, але довідавшись, що він одружений, рішається його залишити; дочка і невістка, які до речі дуже добре відіграли свої ролі, — показали справжню картину трьох поколінь у Канаді (подібна ж ситуація існує також в ЗСА), яка не є потішаючою, але не є трагічною чи безнадійною. „Україна — це батьківщина наших почувань" відповідали молоді дідусеві Бойкові, коли він їх запитував: „хто понесе мою мрію про самостійну Україну в життя". І в тому лежить правдивість і об'єктивність сатири, вміло представленої театром „Заграва".

Постановкою п'єси і костюмами займалася Марія Левицька; декораціями — Богдан Головацький. Театр якраз тепер наблизився до відзначення 28-ої річниці існування і треба сподіватися, що спільнота в Канаді і ЗСА відповідно оцінять його працю.

Квітами і теплим словом вітала артистів на сцені, під акомпаньямент бурхливих оплесків, Лідія Крушельницька і її „студійці", бажаючи театрові успіхів в майбутньому; усім дякував актор В. Довганюк — Л. Крушельницькій, М. Івасівці, українським інституціям, пресі і любителям драматичного мистецтва.

Артист і режисер Степан Крижанівський представив присутнім гостя з України, мистця-маляра Богдана Головацького, картини якого під час перерв оглянули багато осіб. Усі висловлювали надію на скору зустріч з театром в найближчому майбутньому.

РЕҐЕН ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА ПЛЯН РОЗМІЩЕННЯ РАКЕТ

Вашінгтон. — Президент Роналд Реґен підтримав у вівторок, 19-го квітня, пропозицію розмістити 100 ракет типу МХ в існуючих шахтах та розробити нове покоління менших, рухомих ядерних ракет.

„Збереження миру вимагає дещо більше, ніж добрі побажання та неясні добрі наміри", — заявив Президент, приймаючи рекомендації комісії Конгресу з питань стратегічних сил.

Своїм кроком Президент відкрив 45-денний період, під час якого Конгрес повинен проголосувати ще раз у справі складної проблеми ракет типу МХ. Ця проблема зазнала вже декілька відхилень різних пропозицій, які вносили три Адміністрації на протязі останніх десяти років.

Цей плян схвалить будівництво і розміщення 100 ракет типу МХ, з 10 боєголовками кожна, коштом 16,6 більйона долярів, в існуючих вже шахтах для ракет типу Минитмен, які будуть додатково укріплені проти можливого совєтського нападу. Плян також передбачає виробництво менших ракет з одною боєголовкою, під умовною назвою Минжетмен, для розміщення в 1900 роках, щоб забезпечити більшу мобільність і тим самим краще уникнути можливості ворожого нападу.

Деякі лідери Конґресу критикують цей плян на цій основі, що він не забезпечує достатньої невразливості, яку малося на увазі початково як найважливіший елемент у цілому проєкті ракет типу МХ.

Інші лідери вважають, що цей плян, хоч і не досконалий, має більші можливості на схвалення Конгресом, ніж плян щільного розміщення.

„Він буде набагато кращий тому, що він не є кінцевою розв'язкою", — заявив Джим Райт, демократ з Тексасу, тобто, що цей плян маючи кращі можливості бути прийнятим, можна буде вдосконалювати.

Москва критикує Китай

Москав, СССР. — Совєтська газета „Ізвєстія" у вівторок, 19-го квітня, виступила зі статтею, в якій критикувала Китай суворіше, ніж колинебудь від часу кроків у напрямі кращих відносин між обидвома країнами, які розпочалися наприкінці минулого року.

Газета заявляє, що Пекін, не зважаючи на заяви про готовість покращити відносини, продовжує вперто політику „антисовєтизму".

Стаття пригадала „атмосферу нормальности", яку осягнули в попередніх двох турах розмов і повторила готовість совєтської сторони покращити зв'язки. Але, говориться в статті, китайські слова і діла мають від'ємний вплив.

Незалежно від статті, на початку цього року, обвинувачуючи Китай у територіяльних претенсіях, Москва уникала різкої критики на протязі вісьмох місяців, коли розпочалися переговори на високому рівні. Юрій Андропов та інші совєтські лідери висловлювалися позитивно про Китай, вони говорили про „значний детант".

Тепер коментар газети „Ізвєстія", який передавало ТАСС в англійській радіопередачі, вказує на бажання совєтського уряду дати йому якнайширший розголос. Західні дипломати кажуть, що час опублікування статті також пов'язаний з напруженням на китайсько-в'єтнамському кордоні та в'єтнамським наступом проти підтримуваних Китаєм камбоджійських повстанців уздовж кордону з Таїляндом.

Якщо випадки на китайських кордонах могли стати нагодою для нападів, то стаття, крім того, висловлює загальне розчарування ходом совєтсько-китайських переговорів. Подібні настрої виявили совєтські офіційні особи західнім дипломатам.

У світі

В ОФІЦІЙНОМУ ПОВІДОМЛЕННІ З МЕХІКО СИТІ сказано, що ЗСА і Мехіко погодилися у вівторок, 19-го квітня, продовжувати переговори в Центральній Америці, але не зуміли погодити своїх поглядів щодо полагодження конфлікту у цьому районі. Комунікат, виданий після двох днів переговорів між державним секретарем Джорджом Шулцом і міністром закордонних справ Мехіко Бернардо Сепульведа, говорить: „З питань Центральної Америки, міністри Сепульведа і Цулц обмінялися поглядами про положення в цьому районі. Вони погодилися продовжувати процеси діялогу і переговорів з метою уникнення збройного конфлікту і створення мирних умов та економічного розвитку". Комунікат також говорить, що президент Роналд Реґен і президент Міґуель де ля Мадрід Уртадо зустрінуться ще цього року в Мехіко.

ПОВІДОМЛЕННЯ ЗІ СТОЛИЦІ Польщі Варшави вказують на те, що польський військовий режим, використовуючи можливий приїзд Папи Івана Павла II до Польщі в червні цього року, шантажує польське суспільство слухняно поводитися і терпіти сваволю комуністичного режиму. У вівторок, 19-го квітня, спільна заява Політбюра комуністичної партії і уряду остерігали перед „відчайдушними авантюристичними спробами підбурювання до інцидентів, які не відбувалися вже довший час". Закликаючи до „відповідального ставлення", заява каже, що такі дії можуть „кинути тінь" на приготування приїзду Папи Івана Павла II в червні. Далі заява цинічно погрожує: „Суспільство може розраховувати на органи порядку".

УРЯД ЗСА ОБВИНУВАТИВ двох кубинських дипломатів, які входять у склад кубинської делегації до ОН, у шпигунстві та наказав їм покинути ЗСА на протязі 48 годин. Куба відхилила обвинувачення і наполягала на тому, що „дипломати" виконували свої офіційні обов'язки. Годину пізніше Адміністрація ЗСА передала другу ноту з вимогою негайного видалення „дипломатів".

З КОПЕНГАҐЕНУ, ГОЛЛЯНДІЯ, передають, що невідомі вандали розвалили могилу Ганса Хрістіяна Андерсена, відомого автора дитячих байок. Пам'ятник з пісковика, заввишки шість футів на центральному кладовищі в Копенгаґені, який складався з погруддя славного байкара на повний ріст, був розбитий на куски важкими молотами. Вандали розбили ще десять інших могил.

З ПЕКІНУ ПОВІДОМИЛИ в понеділок, 18-го квітня, що відділ китайської міліції в засідці вбив чотирьох в'єтнамців, які проникли на китайську територію, але в повідомленні більше нічого не говорилося про важкий обстріл, під час якого, згідно з в'єтнамськими даними, загинуло або були поранені 17 цивільних осіб. Закордонні дипломатичні аналітики говорять, що китайські воєнні дії в суботу і неділю, були обмеженими діями, але дуже близько нагадували серйозне зростання в напружених відносинах уздовж китайсько-в'єтнамського кордону.

БРАЗИЛІЯ ЗАТРИМАЛА ЧОТИРИ ЛІВІЙСЬКІ ЛІТАКИ

Вашінгтон. — Бразилія повідомила у середу, 20-го квітня, що вона вирішила не дозволити чотирьом лівійським літакам, затриманим ще від суботи, продовжувати летіти до Нікараґуа з багатьма тоннами зброї, боєприпасів і вибухових матеріялів.

Адміністрація Роналда Реґена заявила, що цей військовий вантаж найправдоподібніше був призначений для партизанів у Ель Сальвадорі.

Білий Дім, шукаючи підтримки для Сальвадорського уряду і намагаючись притягнути увагу до підривної діяльности Нікараґуа в Ель Сальвадорі, також заявив, що президент Реґен виступить у наступну середу перед обидвома палатами Конґресу з промовою про свою політику в Центральній Америці. Це має бути виразна заява про небезпеку, яка створилася в наслідок активної просовєтської діялльности уряду Нікараґуа, який отримує всезростаючу допомогу від Куби і Совєтського Союзу в той час, як Конґрес відмовляє військову й економічну допомогу Ель Сальвадорові.

Уряд Бразилії повідомив, що минулої суботи чотири лівійські літаки приземлилися в Бразилії для поповнення пальним, заявивши, що вони везуть ліки до Нікараґуа. Але перевірка вантажу показала, що тими „ліками" була зброя і боєприпаси. Це змусило Бразилію зробити формальний протест Лівії.

Бразилійські дипломати заявили, що зброя і боєприпаси залишаться, а літаки і їх залоги повернуться до Лівії. Потім вантаж також буде відісланий назад до Лівії.

Американська розвідка слідкувала за лівійськими літаками від часу, як вони минулого тижня вилетіли з Лівії.

Державний департамент звичайно називав Кубу, Совєтський Союз, ПВО і Лівію, як доставників зброї та інших військових матеріялів, разом з дорадниками, до Нікараґуа для пересилання цього всього до Ела Сальвадору для ведення підривної партизанської війни.

В Америці

МЕШКАНЦІ, ЯКІ ЖИВУТЬ близько атомових реакторів на тримилевому острові у Пенсильванії, програли справу у Верховному Суді. Суд виніс одноголосне рішення, що нуклеарна регуляційна комісія не мусить брати під увагу психологічного моменту при вирішуванні справи побудови нових реакторів чи відкриття тих, які досі були вилучені з праці з технічних причин. В конкретному випадку йшлося про запущення в рух реактора, який був пошкоджений чотири роки тому. Населення, яке живе поблизу тримилевого острова протестувало, не маючи певности чи пущення в рух цього реактора не спричинить якогось лиха.

НЮЙОРКСЬКА І НЮДЖЕРЗЬКА поліція попали на слід нового вбивства молодих дівчат, тіла яких знайдено у секції Чарлстон на Стетен Айленді. Поліція думає, що у лісистій запущеній частині можуть бути ще й інші поховання і тому робітники розпочали розшуки за іншими тілами. Службовці ФБІ і речники поліції приписують покищо ті і три інші вбивства Ричардові Ф.Біґенволдові, який був недавно засуджений на 16 років тюрми за вбивство прокуратора в Ню Джерзі. Біґенволд жив колись на Стетен Айленді у хатині поблизу городу, у якому знайдено замордованих дівчат.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ Едвард Кач, після основної критики, яка появилася в пресі, що він, мовляв, при прийманні на службу цілком не звертає уваги на меншості, зокрема негритян і пуерторіканців, наказав своїм підлеглим стримати усі аплікації на працю платні 20 і більше тисяч, поки він не перегляне скільки серед тих аплікантів є негрів і пуерторіканців, які зрозуміли, що за становища в міських урядах треба активно боротися. На жаль, кажуть деякі кореспонденти, посадник Кач не бере покищо до уваги інших національностевич меншостей, хоч час від часу позитивно висловлюється про їхній вклад у розвиток міста.

МЕТЕОРОЛОГИ КАЖУТЬ, ЩО друга половина березня і перша квітня були „мокрими" місяцями і шкідливими у багатьох відношеннях. Зачасті бурі-снігові і дощові — наробили чимало шкоди в багатьох стейтах ЗСА, зокрема на середньому заході і північному сході. Наприклад, остання буря, яка розпочалася минулої суботи була спричинником багатьох смертних випадків і поранень. В деяких стейтах випало більше як 15 інчів снігу, а в Денвері і Міннеаполісі більше як фут. Сніг випав також у горішній частині Ню Йорку, зокрема в Олбані, Бінґгамтоні, Сиракюзах та інших містах, а також в північному Ню Джерзі. В Ню Йорку досі випало 11,5 інчів води, замість нормальної кількости 3,75 інчів.

ВИСТУПАЮЧИ НА ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ програмі Сі-Бі-Ес, старший дорадник совєтської амбасади у Вашінґтоні, Віктор Ісаков, заявив під час виміни думками, що коли З'єданані Стейти Америки розмістять свої крилаті ракети і ракети типу Першінг-2 у п'ятьох країнах Европи, то Совєтський Союз постарається розмістити свої у країнах, з яких совєтські ракети досягатимуть території ЗСА. Під час розмови з чотирма американськими кореспондентами, Ісаков відмовився дискутувати питання, де саме такі ракети будуть розміщені, але ніхто не сумнівається, що він мав на увазі в першу чергу Кубу, а може навіть Нікараґуа.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нема рецепти на українські болячки

Недавно відбувся в Ню Йорку вечір, присвячений розглядові української політичної проблематики. Спонзорувала Спілка українських журналістів Америки й доповідали три коментатори-аналітики, відомі читацькій публіці з писань в часописах і окремих творах. Як звичайно буває з усіма подібними імпрезами — одним приявним вечір подобався, другим не подобався, одні погоджувалися з тим чи іншим доповідачем — другі не погоджувалися. Це природно, нормально і добре, бо уніформованої одностайної думки не хочуть ані організатори ані доповідачі. В одному приявні могли мати рацію: коли вечір заповіджений, як „дискусійний", то повинна була відбутися дискусія. Не було її, бо доповіді й запити та відповіді виповнили дві з половиною години і дискусія була б протягнула вечір до півночі — чого ніхто не хотів. Проте застереження, висловлені деким із приявних таки під час запитів і згодом у пресі, що доповідачі не дали відповіді на запит, під яким ішов той вечір „Що далі?" і що зокрема, не дано відповіді, як поладнати існуючий конфлікт в українсько-американській громаді, той закид несправедливий.

Несправедливий тому, що такої відповіді дати не можна. Не існує рецепти на дві найбільші недуги, якими хворіє український національний організм: 1) чому на вулицях і публічних місцях України лунає тільки російська мова і що вчинити, щоби залунала мова українська і 2/ що вчинити, щоби поладнати конфлікт, який настав в американсько-українській громаді від поверх двох років, від часу XIII Конґресу Українців Америки. Що інше дискутувати й висловлювати свої погляди на різні аспекти життя в Україні та діяспорі, та зовсім що інше давати пораду, що і як діяти, щоби погане перемінити на гарне. Основна українська проблематика незмінна від листопада 1920 року, коли перестає існувати реґулярний військовий фронт Дієвої Армії УНР проти большевицької Московщини і коли після Ризького миру 13-го березня 1921 року — після признання Польщі Галичини Радою амбасадорів 15-го березня 1923 року, та після підписання у Потсдамі мирового договору 2-го серпня 1945 р., що закінчив Другу світову війну, Україна опинилася під правлінням кремлівських володарів „леґально" з погляду міжнародного права. Гельсінкський договір з 1975 року затвердив „непорушність" існуючих в Европі кордонів і цим санкціонував завоювання Росії, яка з ласки Заходу стала найбільшою мілітарною потугою світу, суперницею З'єднаних Стейтів.

Це той основний фактичний стан, що його ніхто з нас не всилі змінити. Ніщо у світі не вічне, всі найбільші імперії світу провалювалися і совєтська імперія провалиться. Але коли це станеться і як це станеться та що станеться після її провалу — це теми, над якими можна дискутувати від ранку до ночі, під гаслом „говорила небіженька до самої смерти". Треба бути дуже обережним у ставленні прогноз на майбутнє, щоби передбачування розвитку подій на базі історичних прецедентів не перетворилося в політиканство і висловлення поглядів по лінії наших побожних бажань — без сили і змоги ці бажання і надії реалізувати.

Дотеперішні розмови й переговори про наладнання гармонійних відносин в американсько-українській громаді не дали позитивного висліду — і нема рецепти, як довести до успіху. Годі передбачити розвиток подій. Можна тільки висловлювати гіпотетичний здогад на основі прецедентів, що доведена до абсурду ситуація незгоди мусить змінитися, напоумивши людей у напрямку компромісової злагоди. Можна тільки висловлювати здогад, що після розвалу совєтської імперії виявиться українська національна стихія так само, як несподівано виявилася після упадку царату.

Щоб на заповіджених „дискусійних" вечорах не розчаровувати приявних, варто наслідувати добрий приклад УВАН, яка проголошує свої доповіді з завважою „Після доповіді- запити й відповіді". Без дискусії. Наші люди страшенне люблять говорити. Але теж страшенне не люблять слухати. І не всі ще визнали, що доповідачами та дискутантами не є всевидючі чародії, які давали би ліки на національні болячки, такі ліки, яких нема.

Анатоль Камінський

НАШЕ ВІДНОШЕННЯ ДО АКТУАЛЬНОЇ ДІЙСНОСТИ В УКРАЇНІ

(Слово виголошене в суботу, 9-го квітня ц. р., у Ню Йорку, ня панелі — „Що далі")

III.

Які наші шанси? Куди більші, ніж це на перший погляд могло б здаватися. Доказом цього є хоча б наслідки і реакція на дотеперішнє відділовування — наше і інших — головно у зв'язку з активнішою зовнішньо-інформативною політикою ЗСА, яка зокрема найшла своє віддзеркалення і відлуння у покращанні радіових програм. В останньому часі заговорили в Москві і Києві вже не лише про „загрозу ідеологічних диверсій із Заходу", але й „потребу випрацювання комуністичної контрпропаганди". Про це широко писав, наприклад, у листопадовому „Комуністі України" за минулий рік О. С. Капто, підкреслюючи конечність „створення динамічної, ефективної системи пропаганди, здатної захистити радянських людей від 'проникаючої радіяції' західної ідеології, пропаганди і моралі..."

Слід згадати теж про осібну щомісячну сторінку у „Молоді України" п. з. Арґументи і факти, введену у вересні 1982 року, як „спеціяльний випуск студії чи 'позиція'", що її призначенням є розбивати і відкидати закиди закордонної пропаґанди і протиставити їй „совєтські арґументи і контраргументи", головно для молоді.

• • •

Власне якраз молодь є найбільш невралгічним пунктом совєтської дійсности і від деякого часу зокрема гостро режимові чинники і пропаґанда „сиґналізують" про певні небезпечні розвитки, тренди і прояви серед молодого покоління, даючи особливий вислів своєму занепокоєнню і навіть застрашенню впливами „ворожої ідеології" із Заходу. Як писав Є. О. Ножин у „Комуністі України" за березень ц. р. „ця ідеологічна диверсія спрямована насамперед на молодь, в свідомості якої намагаються ототожнити капіталізм з соціяльним прогресом, при щепити їй егоїстичні інтереси і негідні помисли".

Найбільш сенситивно-небезпечною сферою, що її так болюче відчуває режим, є, однак, перш усього національне питання, що про нього як писав вищезгаданий Капто „імперіялізм в антирадянській, антикомуністичній пропаганді робить на націоналізм дедалі зростаючу ставку, вдається до всіляких маніпуляцій навколо розв'язання національного питання... намагається спекулювати на національних почуттях тощо, залучаючи до цього своїх давніх лакеїв — покидьків з українських буржуазно-націоналістичних еміґрантських угрупувань...". Подібно писав теж вже згаданий Ножин, що „фальсифікатори і наклепники не перестають твердити, що єдність наших ідейних позицій нібито ущемлює національну самобутність; єдина радянська культура, мовляв, поглинає самобутню культуру народів; розпатякують про мниму русифікацію. Під прапором збереження національних традицій ведеться проповідь віджилих форм культури і побуту. Щедра підтримка подається націоналістичному охвістю еміґрації, яке сьогодні дедалі частіше переходить до політичного блокування..." Тут він згадує і прибалтійських націоналістів, і тиждень поневолених націй, і сіоністів і інших, що з ними, мовляв, створюють спільний бльок українські націоналісти.

Згідно з Ножиним, „на озброєння... сьогодні береться буквально все: від найновітніших технічних засобів до ворожих чуток і анекдотів..." Особливо він підкреслює знову радіопропаґанду, т. зв. соціологічну пропаґанду, атаки на „основоположні принципи соціялістичної художньої літератури", проповідування свободи творчости, просування „стандартів масової буржуазної культури через музику", образотворче мистецтво тощо.

Судячи по реакції совєтської пропаґанди, побіч питання молоді, іншим найбільш чулим і бентежним відтинком для цілої режимової політики, є робітниче питання — режим постійно, наприклад, не може забути про те, що радіо „Свобода" вела окрему серію передач про робітничий рух, — і також творча інтелігенція, а в тематичному відношенні побіч національного питання, є консумпційна політика, стратифікація совєтського суспільства, недостачі економіки і зокрема криза сільського господарства.

• • •

Який ефект нашого відділовування у конкретних, практичних вимірах?

З браку місця я обмежуся наразі лише до його наслідків і результатів, хоча б на відтинку молоді. Наведу деякі цитати: Н. Тернова у „Радянській освіті" з 17-го серпня 1982 року перестерігала перед легковаженням впливу пропаґанди, головно „підривних радіопередач" на шкільну молодь, вимагаючи, щоб увага педагогів була сконцентрована на прищеплення учням „міцних умінь і навичок аналізи політико-ідеологічних процесів... Першочергова роля тут, безперечно, відводиться циклу гуманітарних предметів... на уроках яких потрібно всебічно ілюструвати здійснення на практиці ленінської національної політики, розвінчуючи тим самим численні буржуазні фальсифікації". Інший автор — Віктор Грабовський, у „Літературній Україні" з 9-го вересня м. р. писав про те, що „ідеологічні радіопірати Заходу", „роблячи ставку на недосвідченості юного покоління" „намагаються підштовхнути політично недосвід-

(Продовження на ст. 3)

Ґаля-концерт УМІ в пам'ять проф. Р. Савицького

У неділю, 24-го квітня в год. 6-тій вечора, в престижевій залі The Port of History Museum on Penn's Landing у Філядельфії, Український Музичний Інститут у своє 30-річчя влаштовує Ґаля-концерт у пам'ять основника УМІ проф. Романа Савицького.

У концерті візьмуть участь такі артисти, як: Лідія Артимів, Павло Плішка, Тома Гриньків. Квитки до набуття в українських крамницях, в членів комітету та в учителів УМІ.

• • •

Незвичайно динамічна постать піяніста і педагога проф. Романа Савицького заблистіла вже в ранній молодості у Львові, коли ж він повернувся Праги, де здобув диплом „Школи майстрів" у Празькій консерваторії 1932 року. З того часу датується незвичайно активна праця Р. Савицького, як концертового піяніста, незрівняного педагога Вищого Музичного Інституту імени Лисенка у Львові, організатора Союзу Професійних Музик, дописувача і члена редакційної колеґії „Українська Музика", де вже в роках 1937-39 появлялись цінні статті з його ділянки, наприклад: „Проблеми навчання фортепіянової гри".

Проф. Р. Савицький визначався незвичайною працездатністю і в усіх ділянках своєї активности був на найвищому рівні. Людина високої особистої культури, мистець широких горизонтів, визначний громадський діяч, належав до еліти українських музик. Його любов до рідної української музики, якої він був прекрасним виконавцем і пропаґатором, спонукали Р. Савицького зорганізувати Український Музичний Інститут (УМІ) в Америці. В короткому часі в УМІ згуртувалися професійні музики, постали Відділи у всіх більших осередках українського поселення, де навчались сотні української молоді.

Для цієї молоді горіло серце проф. Романа Савицького великою любов'ю і посвятою. Він хотів їй дати не тільки професійну музичну освіту, але попри клясичну літературу познайомити її з творами рідної музики.

І це вповні вдалося Р. Савицькому, бо вже 30 років його Інститут є завзятим пропаґатором української музики поза межами України.

Завдяки, учителям, абсольвентам і учням УМІ- українські твори постійно звучать у репрезентативних залях американських міст, у радіо і телевізії, та в авдиціях і компетиціях американських музичних організацій.

Я, як колишня учениця проф. Романа Савицького, завжди з великим пієтизмом, вдячністю і любов'ю згадую ті прекрасні лекції, ту творчу атмосферу на них, цей ентузіязм, який так передавався мені від цієї великої особовости, якою був мій улюблений учитель.

Вірю, що філядельфійська публіка своєю присутністю на Ґаля-концерті схилить голову перед його світлою постаттю.

Таїса Богданська

Л. Мойсеєва

ВІДПОВІДЬ НА „ДОЛЮ"...

Ліна Костенко, велика поетка, „друга після Лесі Українки", — як про неї не раз і не два любить багато хто висловлюватися, — вміє захопити, заінтриґувати читача. Вміє вона теж стати необхідною для наших декляматорів, серед яких одна особливо несе високе звучання її поезії на сцени до нашого глядача (тут мова про іншу Ліну — Белюць). Є вже мелодії-пісні до її гарних строф, є й люди, які взагалі не розлучаються з віршами талановитої поетки. Так діється не одному. Ось у когось її вірш „Доля" завжди на похваті. Хтось знає його і напам'ять.

Якось не раз дискутувалося-міркувалося, про яку саме „Долю" говорить поетка, коли розповідає про ту купівлю, яку вона здійснила на „чудернацькому базарі", що наснився їй, і де „для ріжних людей, для щедрих і скнар продавалися різні Долі..." Серед розмаїття різних доль, як пригадуємо собі з вірша „Доля", який вже між нами ходить два десятиліття (1962), поетці самі пропонувалися презрізні долі і серед них „тільки одна відвернулась". Це заінтриґувало „покупця" — поетку і інтриґує читача — нас: „Я глянула їй в обличчя ясне,/ /Душею покликала очі.../ / Ти все-одно не візьмеш мене, — Сказала вона неохоче". І знаємо потім, що за неї, оцю Долю, треба платити життям, 'а я принесу Тобі горе'. На питання поетки, хто вона така і чи варта такої плати, — Доля відповідає, що „Поезія — рідна моя сестра,/ / А правда людська — наша мати".

Ліна Костенко купила цю Долю, як закон прийняла її, вибрала її сама собі і не буде мати ні до кого, ані до самої Долі претенсій, що з поеткою не сталося б...

Міркуючи над цими словами, не один чи одна ставили собі питання, що ж то була за Доля, що їй рідною сестрою приходиться Поезія, а рідною матір'ю — Правда людська? Ця Доля ще й така, що її має тепер „як закон" поетка і може за неї заплатити навіть життям. Про Долю-загадку розмовлялося не раз і при різних нагодах, і якось тяжко було прийти до однозгідної відповіді.

Аж ось так просто відповідь знайшлася. Перечитувана не раз книжка „Майстер корабля" Юрія Яновського сама неначе відкрилася якраз на сторінці, де і знайдено відповідь на загадкову Долю Ліни Костенко.

Письменник над морем: „Я співаю, бо я радий. Ніхто мене тут не бачить, як я, утікши з фабрики, роблю скрижалі... Мене кличе забрійна синь... Я нахиляюся до води і мов торкаюся рукою до холодного чола Нареченої... І як було всім зрозуміти, що в мене одна Наречена, Наречена з колиски, про яку я думав мабуть і тоді, коли не вмів ще говорити. Наречена, для якої я жив ціле життя, їй присвятив сталеву шпагу і за неї підставляв під мечі важкий щит. Сімдесят років стою я на землі, пройшло передо мною покоління чужих і рідних людей, і всім я з гордістю дивився в вічі, боронячи життя і честь своєї Нареченої. Її коси, як струмені, розлилися по землі, її руки, як благословіння, лягли на поля, її серце палає, як серце землі, посилаючи жагучу кров на нові й нові шляхи. Для неї я був сміливий і упертий, ради неї я хотів бути в першій лаві бійців за її розквіт. Для неї я полюбив море, поставив на гербі якір, залізний важкий якір, що його приймають усі моря світу, і колишеться над ними могутній корабель. Культура нації — звуть її".

Культура нації... Не національна культура, а культура нації — це і є та „Доля" Ліни Костенко, що була і в Яновського. Для неї справді Матір'ю є правда людська, а Поезія — буде рідною сестрою. Як і рідною сестрою буде і загальнописьменницька діяльність чи малярство, театр, національна музика, чи інші вияви творчости духа людського. Тоді, якщо „Долею" обрано не Україну, а Культуру нації, можна, раціоналізуючи, переконати саму себе, що не варт класти життя на жертівник Нації, як це зробили шестидесятники-дисиденти, які всі гуртом опинилися за дротами. А варт — на думку декого і багатьох — зберегти себе, щоб продовжувати творити оцю Долю-Культуру нації хоч і під окупантом...Звичайно, в цьому випадку трапляються пастки, і стежка може бути дуже „крученою", як вона була і в Яновського, а ще більше в Бажана, Рильського, Тичини. Цією стежкою йдуть Іван Драч і Іван Дзюба...

Але з Ліною Костенко справді інша річ: вона йде тим шляхом, щоб донести до читача свою „Марусю Чурай", щоб творчість, як струмені, розливалася по землі, як благословіння лягала на поля... посилаючи жагучу кров на рідну землю. І все це добре і все це так, лиш — щоб залишилася навіки Матір'ю для Ліни Костенко людська, і Божа, Правда.

Михайло Кучер

„Наталка Полтавка" в Архангельську і „Запорожець за Дунаєм" у „пункті №3

Десь 1936 року Московський військовий округ запропонував українському театрові поїхати з виставами на північ Совєтського Союзу. Запрошення слід розуміти як наказ. Його скеровано до театру опери при Домі червоної армії. Репертуар! „Запорожець за Дунаєм", „Наталка Полтавка", „Сорочинський ярмарок", „Майська ніч", „Катерина", „Сватання на Гончарівці".

Після Жовтневої революції — це був перший виступ українського театру опери.

Архангельськ. Коло афіші стояла змарніла, обшарпана жінка і плакала. Плакати було чого. Біля афіші стояла Варвара Маслюченко, артистка, дружина Остапа Вишні. Вишня одружився десь 1925 року. Його заарештували 1934. Після арешту письменника, також арештували його дружину Варвару і з малою дочкою вислали до Архангельська. В. Маслюченко на засланні працювала прибиральницею. До праці щодня ходила сім кілометрів. До арешту грала в театрі Курбаса.

Вистава в Архангельську. Йде „Наталка Полтавка". Коли заграли увертюру-заля застогнала. Глядачі в більшості засланці з України. Після розмови Терпелихи з Наталкою: „убожество і старість силкують мене скоріш віддати тебе заміж" заля почала плакати. Плакали чоловіки, плакали жінки. Коли ж Петро заспівав „Ой, умру я мила, а ти будеш жива, чи згадаєш, мила, де моя могила" — стогін сколихнув залею. Хвилювання передалося артистам. Почали ламатися голоси.

Прикінці всі глядачі встали з місць і гукали: „Слава! слава українським артистам"!

Театр возили по Архангельщині кіньми під охороною червоноармійців. В лісах було повно вовків. Возили там, де були селища

(Продовження на ст. 3)

Олександер Домбровський

ВІД ЕТНОГРАФІЗМУ ДО НАЦІОНАЛІЗМУ

IV.

Ці патріоти середнього і старшого покоління притримувалися погляду, що для України треба не лише вмирати, але й жити, працювати в реальних умовинах окупації та берегти стан українського посідання у кожній ділянці всенаціонального життя аж до часу, коли наступить „закрут історії" і народ стане господарем на своїй власній землі. В таких умовинах треба було йти не раз на компроміси з окупаційною владою, щоб втриматися на національно-політично-громадських позиціях, бо йти „з мотикою на сонце" проти окупаційної влади, яка диспонує засобами військової й поліційної організації означало поповнювати „гаракірі". В аспекті сказаного вище існував (як звичайно буває!) конфлікт поколінь — етнопсихологічне явище, загальнознане всім суспільствам, а особливо народам, які змагалися за самостійність, бо одні — „загорілі" націоналісти, а другі „опортуністи".

В дійсності історія виправдує як одних, так і других, бо різні є шляхи змагань за самостійність в залежності від обставин поневоленого народу й потрібної у даний момент тактики. Принцип залишається завжди той самий, а тактика може мінятися відповідно до обставин і можливостей у констеляції явищ, подій, фактів на фоні життя поневоленого народу. В таких випадках важливо, щоб обидві сторони поневоленого народу — революційна й з другої сторони зрівноважено-конструктивна — співпрацювали зі собою в спільному порозумінні та координації дій. Бо в історії поневолених народів революційні дії, чи підпілля є завжди потрібні, а з другого боку цілий народ не може виходити на барикади революції, лише покликані до того віком, характером і умовинами одиниці. А суспільство має продовжувати своє індивідуальне й колективне життя в умовах конструктивної праці й національного росту на благо сучасних і майбутніх поколінь. Такий поділ ролі є конечний в умовах поневолення народу. І так було в західньоукраїнському суспільстві, не зважаючи на це, що назверх існували нібито „поділ" між революційною частиною суспільства й „опортуністами". Звичайно, були й розходження у деяких подробицях розуміння й практикування громадсько-політичного життя, але в основному одна сторона розуміла другу. Характеристичним явищем у тому конфлікті поколінь є між іншим ще й те, що молоде покоління, чи революційні кола звичайно, узурпують собі виключне право на ідеологію націоналізму й на її інтерпретацію.

При цьому до речі буде наголосити, що націоналізм не є ідеологією якоїсь одної організації, партії, чи політичного табору, які мають патент на той світогляд і є одиноко компетентні інтерпретувати поодинокі критерії й вияви націоналістичної ідеології й практики. Такі куці рамки не підходять для націоналізму, який має універсально-всенародний характер. Кожний, хто любить свій нарід, дорожить його історичним минулим, сучасним і майбутнім, його культурно-духовими вартостями, рідною мовою, рідною землею своїх батьків і предків (отже живою синтезою етнічного, географічного й історичного понять!) та бажає щастя сучасним і грядучим поколінням свого народу (не лише словом, але й ділом!) — є націоналіст. А тому, що щастя сучасних і грядучих поколінь народу може бути запевнене лише в умовах власної державности-самостійности, націоналіст обов'язково мусить бути активним державником-самостійником. Така є імпровізована дефініція націоналізму.

При чому форма державного правління не грає тут домінуючої ролі. Отже націоналістом може бути монархіст і республіканець різного стилю (християнський демократ, соціяліст, чи навіть прихильник монопартійної системи правління, коли це корисне для народу й держави на даному етапі державности), якщо державність-самостійність має пріоритет в ієрархічній системі його політичного credo, а щастя й всесторонній розвиток народу є основною ціллю. Коли до того додати ще й релігійний чинник, то можна сказати сміло, що християнський націоналізм становить ідеальний зміст світогляду людини. Якраз таким повинен бути український націоналізм, якщо ми хочемо виплисти „на ясні зоті — на тихі води" національно-державницького життя. Маючи ідеальні основи християнського світогляду, націоналізм, а зокрема український націоналізм є сьогодні єдиним здоровим світоглядово-духовим антидотом проти скарикатуризованого азіято-московським духом комунізму — большевизму. Християнська етика разом із жертвенністю, ідеалізмом, готовістю співпрацювати з іншими для добра народу та відкиненням як особистого, так і партійного еґоцентризму — єдність є конечні нехай і при ідеологічній диференціяції в аспекті другорядних справ і „тактики".

Без того всього нарід і його провідна верства не можуть бути готові на назріваючий „закрут історії", який може наступити скорше чи пізніше — в залежності від внутрішніх обставин ворога та світових подій. Ми знаємо, що українські люди з різних політичних середовищ були світлими примірами для українського націоналіста. Згадаймо хоча б лише гетьманича Данила Скоропадського; го; незабутнього нашого історика — людину великого серця й ума Теофіля Кострубу; видатного історика Дмитра Дорошенка; Президента УНР в екзилі Андрія Лівицького, з яким я був в одному таборі Майнц Кастель, де ми часто вели зі собою довші розмови; його наступника Степана Витвицького; президента УВАН Михайла Ветухова, з яким я співпрацював літами на терені Академії; соціяліста Володимира Старосольського; провідні постаті з УВО-ОУН-УПА та рядових членів (їм же ність числа!) і т. д. Це все світлі постаті з пантеону українського націоналізму, не згадуючи ще живих. Це світлі й невмирущі приміри для дальших поколінь — українських націоналістів. Пам'ять про них хай буде вічною!

Із вибухом Другої світової війни революційні кола українського націоналізму, згуртовані в ОУН, а з ним і дальші когорти нашої патріотичної молоді виправдали себе вповні, створивши леґендарну УПА та згодом інші військові формації, які змагалися за волю України. Історія Похідних Груп західньоукраїнських націоналістів, які з великим трудом пробиралися на початку війни німецько-совєтської через фронтові лінії в напрямі Дніпра і Золотоверхого, щоб з'єднатися з придніпрянськими

(Продовження на ст. 4)

Запит італійки...

(Продовження зі стор. 1)

шого брата Володимира, народження 15-го серпня 1929 року, і йому присудили були два роки ув'язнення в таборах загального режиму, за ст. 190 і (поширення свідомо неправдивих вимислів, які очорнюють радянський державний і суспільний лад). Свій присуд відбував Володимир Костенюк в учр. ЮЕ-312/2 місто Дзержинськ 2, Донецької областн. Батько Віктора і Володимира живе в Чернівцях, на вулиці Гусятинській 17.

Разом з Костенюком на лаві підсудних у тій самій справі був теж М. Кушнір.

„Радянська Україна" згадує імена ще інших в'язнів-баптистів, суджених за релігійну діяльність теж і в попередніх роках, а саме: Івана Г. Данилюка (народжений 2-го січня 1938 року), арештованого 1-го серпня 1979 року, засудженого на два з половиною роки загальних таборів (своє ув'язнення він відбув в учр. ОУ-85/8-2-22, у Симферополі Кримської области), його домашня адреса: Чернівці, вулиця Полетаєва 13, кв. 64; і Марію С. Руснак, арештовану влітку 1974 року, засуджену на п'ять років ув'язнення і п'ять років заслання. Руснак перебуває на засланні в селі Пинчуга, Богучанського району в Красноярському Краї, СССР 6663441. Кореспондент В. Краснодемський згадує також ще двох інших підсудних: С. Бурлаку і В. Туркевич.

Зосібна він закидає Вікторові Костенюкові, що той, працюючи шофером, „відвідував молитовний будинок евангельських християн-баптистів (ЄХБ) і згодом потрапив під вплив розкольників, які спровокували вихід окремих осіб з чернівецької общини ЄХБ..." Що, однак, більше всього обурює „Радянську Україну" — це те, що Віктор Костенюк нібито „почав займатися незаконним промислом: скуповував дефіцитні матеріяли і переплітав віддруковані брошури". А далі: під час обшуку „на квартирі Віктора Костенюка знайдено таку кількість матеріялів, з яких можна зробити палітурки для книг міської бібліотеки". Тут В. Краснодемський з притиском підкреслює, що в Костенюка знайшли спеціяльну марлю, якої „вистачило б для оправи 3,284 книг", та інші подібні матеріяли у величезних кількостях.

Щобільше: Костенюки і їхні колеґи „тикали односельцям брошури нелегального 'видавництва'", а „влітку в один із вихідних днів організували на Пруті, неподалік від міського пляжу, 'водяне хрещення', не взявши на це дозволу у міських властей. При чому, як то кажуть, з помпою, у супроводі спеціяльно найнятого духового оркестру..." І вкінці: „вони обладнують тайники, в яких зберігають сотні примірників нелеґальної літератури, перетворюють квартири у кустарні палітурні майстерні, де займаються незаконним релігійним бізнесом".

Івана Данилюка газета „Радянська Україна" називає одним із „найактивніших екстремістів" та закидає йому зорганізування „незаконного зборища на вулиці села Великий Кучурів" та уявне нібито потурбування („хапали за грудки") представників сільради і райвиконкому, які намагалися розігнати зібрання. Дружині Данилюка — Антоніні — цей кореспондент партійного офіціозу закидає, що вона, „взявшись за перо", „в яких тільки гріхах не звинувачує радянське правосуддя!"

Не минув В. Краснодемський теж, як він це означає, „опікунів 'апостолів' баптизму — антирадянські центри" закордоном, що, мовляв, „не шкодують і грошей на різні подачки, які надходять у вигляді посилок, найчастіше — від швайцарської фірми 'Мела' і фінської 'Нурмінен', від так званих приватних осіб із США, ФРН, Англії, Голландії..."

Причепив він тут теж за одним помахом і Сі-Ай-Ей: включно з колишнім заступником директора Сі-Ай-Ей Р. Бісселем, який нібито мав сказати, що він „вбачає 'сутність втручання в розстановку внутрішніх сил у країнах соціялізму у відшуканні таких союзників, яких можна активізувати, забезпечити їм більшу політичну силу наданням секретної допомоги..." „До таких союзників у ЦРУ (СІА) і зараховували баптистів-розкольників — і тому й дарують закордонне ганчір'я...", — говориться в статті. Як звичайно стаття кінчається погрозами в бік віруючих, які стали або стануть причасними до „злочинної гри" такого роду, що в ній, мовляв, заанґажувались вищезгадані чернівецькі баптисти.

СПІВАЮТЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Як уже інформовано, відомий дитячий хор „Шов оф гендс", починаючи від добродійного концерту, що відбудеться 24-го квітня ц.р. в Лос Анджелесі завжди співатиме свій так зв. „тім сонг" — „Мимо всього світ малий, світ такий малий" — українською мовою. Хор „Кобзар" з Лос Анджелесу, що виступатиме на тому ж концерті, співатиме ряд пісень англійською, еспанською та японською мовами. — Ред.

Золотий ювілей служіння у Христовім Винограднику о. шамбеляна П. Липина

У житті кожної людини бувають такі події, над якими не можна перейти до порядку дня, бо це моменти історично-життєвого значення, під час яких ми не тільки робимо переоцінку нашого минулого, але також робимо пляни на майбутнє, стараючись викинути все, що було безвартісне, безплідне і не гідне наслідування.

Належить при цьому зазначити, що не слова та їхня красномовність роблять людину вартісною, але її вчинки-дії, тобто „її світло, що світить перед людьми". Тільки та людина, яка вміє плекати у своєму серці безмежну любов до Бога-Творця та знаходить там місце для любови до ближнього, заслуговує називатися повновартісною людиною, що наблизилась до ідеалу.

Для нашого достойного ювілята о. шамбеляна Петра Липина таким пропам'ятним днем у його житті був день 5-го березня 1983 року, на який припало півстоліття, відколи він, почувши голос Спасителя: „Іди за мною", — відрікся від усіх туземних примар, і дня 5-го березня 1939 року прийняв з рук великого Божого угодника та мученика за святу віру Христову св.п. Владики Йосафата Коциловського, єпископа перемиської дієцезії, душпастирські свячення.

Ювілят поклав на свої рамена тяжкий священичий хрест і ніс його чистим і неоскверненим до сьогодні, та таким віддасть його Небесному Творцеві, коли Господь покличе його перед свій престіл.

Не застрашили нашого о. Липина дрогобицькі бриґідки, ані горезвісна Картузька Береза, куди запроторив його уряд довоєнної католицької Польщі, ані страхіття останньої війни, бо він — воїн Христа, а Христос — ціль його життя.

Отець П. Липин, син св. п. Евстахія Липина і Анни з дому Музичин, побачив світ 4-го квітня 1905 року в селі Литня, Дрогобицького повіту, Західня Україна.

Народну школу він закінчив в родинному селі, а середню освіту — в українській приватній гімназії ім. Івана Франка в Дрогобичі. Теологічні студії о. Липин закінчив у Духовній Семінарії в Перемишлі, де і висвячений на священика в 1933 році.

Як молодий священик о. Липин виконував обов'язки сотрудника, а згодом пароха в таких поселеннях: Гошани, Недільна, Кропильники, Головецько та Воля Мигова.

Бувши ще студентом середньої школи, молодий тоді і повний життєвого запалу о. Липин зорганізував драматичні та співочі гуртки, влаштовував концерти і виставки, дохід з яких був всеціло призначений на будову народного дому в рідному селі.

Польська довоєнна окупаційна влада пильно слідкувала за молодим та повним енерґії священиком, стараючися позбутися його. Зі свого повіту і вже на початку свого душпастирювання він попадає перед дрогобицький карний суд за оборону рідної мови і за це довелося йому відбути кару в дрогобицьких бриґідках. Перед початком Другої Світової війни о. Липин був запроторений до „горезвісної" Берези Картузької, де пережив страхіття, що їх годі описати.

Вийшовши з тюрми о. Липин повернувся до своєї парафії у Волі Миговій, де перебував аж до „великого ісходу" в часі Другої світової війни.

Перед о. Липином стало питання: залишатися на рідних землях і тим самим прийняти тяжкі знущання, а може навіть смерть в далекій тайзі Сибіру, чи йти на Захід, у вільні країни, і там ширити правду про свій поневолений нарід?

Отець Липин, як і тисячі подібних до нього скитальців, вибрав цю другу альтернативу — йти на Захід.

Спочатку він поселився в Австрії, а коли гостинна Америка відкрила свої двері для европейських скитальців, о. Липин приїхав до Честеру до своєї рідної тети св. п. Анастазії Гавриляк.

Перші душпастирські призначення одержав він з рук тодішнього архиєпископа Філядельфійського св. п. Владики Константина Богачевського в Кліфтон Гайц, Па. Проте невдовзі він був перенесений до західньої Філядельфії для зорганізування нової парафії Покрови Пречистої Діви Марії. Там о. Липин закупив будівельну площу з будинками, при чому один з них приладнано на тимчасову каплицю для служіння Богослужб. Перед початком будови нової церкви його знову перенесли до Філядельфії на пароха катедри Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, де він перебував повні десять років.

В 1962 році новий Митрополит Філядельфійський Владика Амброзій Сенишин переніс о.Липина до Честеру на пароха церкви Св.Духа, де він перебуває і тепер.

Бувши парохом катедрального храму у Філядельфії, о. Липин закупив велику площу, де сьогодні стоїть чудова катедральна церква, цілоденна школа та дім для Сестер.

Як парох церкви Св. Духа в Честері, о. Липин повністю зліквідував борг, що тяжів на шкільному будинкові; побудував чудове приходство, прегарну мозаїку над вхідними дверима назовні, а тепер розпочав малювання церкви.

Не від речі буде згадати, що о. Липин не обмежує своєї діяльности тільки до Престола, він також бере активну участь у нашому громадському житті. На протязі 20-ти років о. Липин очолював місцевий Відділ УККА як його почесний голова; брав участь у всіх наших імпрезах, а як духовний покровитель цілоденної школи він дбав і дбає про релігійно-національне виховання шкільної дітвори.

Беручи до уваги великі заслуги Ювілята для нашої святої Церкви та народу — Святіший Отець Папа Іван Павло II, на прохання Архиєпископа і коадьютора Владики Мирослава Любачівського, наділив о. Липина в 1982 році титулом Почесного Папського Шамбеляна, а місцева наша громада відзначила цю подію окремим бенкетом.

Парафіяни церкви Святого Духа, йдучи за голосом святого писання, що „добрий робітник гідний своєї заплати", влаштовують 24-го квітня 1983 року святочний бенкет для відзначення 50-літнього служіння отця шамбеляна Петра Липина у Христовому Винограднику.

Мгр Володимир Сич

ПРОПУЩЕНО ПІДПИС

Під час ломки газети випав підпис під дописом „Св. п. Іван Гарбінський" („Свобода", ч. 72, з вівтірка 19-го квітня ц.р.). Автором допису є — Т. Грицик. — Ред.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — **Редакція.**

25-річчя Осередку НТШ у Вашінґтоні

25-річчя Осередку Наукового Товариства ім. Т.Г. Шевченка у Вашінґтоні і вшанування пам'яті довголітнього секретаря Осередку, д-ра Петра Оришкевича, відбулося у неділю, 20-го березня ц.р., о год. 5-ій по полудні в залі Дому Св. Софії, в присутності біля 40 осіб, членів та приятелів Осередку.

Свято відкрив та привітав присутніх д-р Юрій Старосольський, голова вашінґтонського Осередку НТШ, заснованого у грудні 1957 року.

Після цього д-р Іляріон Калинович говорив про важливіші моменти із 110-літньої історії Наукового Товариства; це 110-ліття має цього року бути відсвятковане всім Товариством.

З черги привітали Осередок з його 25-літтям Петро Одарченко від вашінґтонської групи УВАН-у та д-р Василь Наконечний від вашінґтонського відділу Товариства Українських Інженерів Америки.

Відтак д-р Юрій Старосольський говорив про заснування та 25-річну дію Осередку НТШ, а в цьому про успіхи в ділянці міжнародних наукових зв'язків. Цей спогад доповнив д-р Яромир Оришкевич серією цікаво дібраних прозірок, які ілюстрували засідання, збори та зустрічі членів Осередка.

На кінець д-р Теодор Залуцький подав спомини про недавно померлого д-ра Петра Оришкевича, зокрема про його заслуги як довголітнього директора вашінґтонської Школи Українознавства. Цей спомин був доповнений звукозаписом з інтерв'ю представника „Голосу Америки" із д-ром Петром Оришкевичем на тему навчання в Школі Українознавства.

На цьому д-р Юрій Старосольський закінчив свято. Присутні мали ще нагоду погуторити при чаю та солодкому, що приготували дружини членів.

М.Р.

Посвячення домової церкви в Св. Софіївській Духовній Семінарії

Посвячення церкви в Бавнд Бруку

В днях 24-го і 26-го березня відбулося посвячення домової церкви в будинку Св. Софіївської Духовної Семінарії Української Православної Церкви в Бавнд Бруку.

Цю церкву віддано під покров трьох святителів — Василія Великого, Григорія Богослова й Іоана Золотоустого.

Чин посвячення довершив Блаженніший Владика Митрополит Мстислав в сослуженні Преосвященнішого Владики Із'яслава, єпископа Білоруської Автокефальної Православної Церкви та протопресвітерів о. Степана Біляка, о. Семена Гаюка, о. Феодота Шпаченка, прот. Франка Істочина, Ігумена Андрія Партикевича при протодияконі Юрію Галиці і диякону Степану Репі.

Під час урочистого чину освячення Престолу, а також під час Св. Літургії співав хор семінаристів, підсилений священиками — о. прот. Іващуком, прот. Глинським та о. Панасюком під диригентурою Т. Павловського.

Не зважаючи на будні дні, на цю незвичайну в житті Церкви подію зібралась чимала громада вірних, яких Сестрицтво Церкви-Пам'ятника гостило скромною пісною трапезою.

Під час трапези з коротким принагідним словом виступав викладач Семінарії о. Семен Гаюк, який закликав студентів в часі своїх студій в семінарії старанно наслідувати своїх небесних опікунів — Василя Великого, Григорія Богослова й Іоана Золотоустого.

Відбувся 35-ий...

(Закінчення зі стор. 1)

вав голова Марко Починок.

Після звітів відбулися запити та дискусія, які завершено уділенням абсолюторії уступаючій Головній Управі та Головній Раді.

На внесок Номінаційної комісії З'їзд обрав нову Головну Управу і Раду в складі: голова — А. Костюк, заступник голови — А. Ясельський, секретар — Е. Струк, фінансовий референт — Ю. Турів, референт молоді — С. Мороз, культурно-освітній референт В. Томків, організаційний референт — О. Домашовець; почесний член Ради інж. В. Кохановський; члени Ради: о. протопресвітер М. Галиця, В. Смерека, С. Маренко, П. Момотюк, І. Процай, В. Соборай, М. Кушик, В. Коротченко і В. Романівський; Контрольна комісія: М. Починок, О. Чуйко і П. Гоц.

В рамках З'їзду ОУуВБ відбулася в суботу увечорі доповідь голови Світової Координаційної Ради ІСНО Павла Дорожинського на тему: „Сучасний етап української спільноти у вільному світі та наші завдання".

У своєму виступі доповідач накреслив ролю і завдання української спільноти поза межами України, а в тому числі українського національного руху. П. Дорожинський зокрема наголосив потребу спільної та об'єднаної дії на скріплення і розбудову зорганізованого життя у всіх ділянках, бо лише сильна і з'єднана громада зможе допомогти українському народові в його теперішній затяжній боротьбі та одночасно зможе відіграти відповідну ролю в житті країн поселення.

Після доповіді відбулася цікава й обширна дискусія, яка затягнулася до пізнього вечора.

Фундація ім. О. Ольжича

Після З'їзду ОУуВБ в неділю, 27-го березня ц.р. відбулися в будинку Об'єднання в Нотінґамі основоположні Загальні збори фундації ім. О. Ольжича на Велику Британію.

Учасники Зборів мали можливості заслухати інформативну доповідь П. Дорожинського про цілі й завдання Фундації та після ширшої дискусії прийняли тимчасовий статут Фундації.

Збори обрали Дирекцію Фундації, у склад якої увійшли: І. Диль, А. Костюк, П. Момотюк, М. Починок і М. Сопотик.

Учасники Зборів обмінялися докладнішими інформаціями щодо участи членства ОУуВБ у відзначенні 45-их роковин смерти коменданта УВО та першого голови ПУН полк. Євгена Коновальця в неділю, 22-го травня, в Ротердамі та одночасно одобрили ряд інших постанов і пропозицій.

Наше відношення...

(Продовження зі стор. 2)

чених слухачів... на реакційне націоналістичне міщанство, а отже до зради інтересів свого народу". До речі, того роду виявів занепокоєння і страху за „долю юного покоління" є дуже багато, але я обмежусь ще до згадки про з'їзд Комсомолу України" (5 і 6-го квітня 1982 року), на якому тодішній шеф його А. І. Корнієнко — тепер 1-ий секретар Тернопільського обкому — теж наголошував, що „треба постійно дбати про те, щоб арґументовано і оперативно викривати наклепницькі випади буржуазної пропаганди".

• • •

Хто має займатися відділовуванням і допомогою по різних лініях і в різних аспектах, що про них була мова?

Моя відповідь: всі ми, ціла діяспора. Втім, в доповнення до дотеперішніх, назвім — централізовано унаставлених — формалістично-інституційних заходів, які залишали певні домени тим, чи тим політичним центрам і центральним громадським установам і організаціям, треба застосувати ще інший, новий стиль роботи. А саме: речево-кваліфікаційних прийомів, який буде загальнодецентралізованим та не буде виходити із заложення, лише, хто формально може заниматися такою, чи іншою акцією, але на першому місці буде ставити питання про те що треба робити і хто має фактичні кваліфікації і засоби, щоб це зробити. Іншими словами, необхідною тут має бути не репрезентаційна формалістика, яка дуже часто зводиться до взаємної конкуренції на „внутрішньому ринку", але неформалістична речевість, дійовість і дієздатність різних відповідальних людей і кіл, з відповідними кваліфікаціями, незалежно від їхніх інституційних формальних позицій і титулів. В такому пляні вистарчає лише порозуміння і взаємозрозуміння та співпраця і координація їхніх дій, а праці є так багато, що при діловому підході до неї, не лише вистачить її для всіх, але й не стане часу взаємно собі утруднювати сповнення своїх завдань.

„Наталка Полтавка"...

(Продовження зі стор. 2)

засланих. В'язнів із-за дротів на вистави не пускали. Люди на вистави приїжджали на лещатах. Одяг — свитки і кобеняки. Мороз — 37° Цельзія.

„Пункт 3". Засекречений об'єкт. Підземні заводи. Біля театру сотні і сотні людей. Квитки всі випродано. Чекають — а може. „Вистава „Запорожець за Дунаєм". Дивляться, плачуть, а то й ридають. Вигук жінки із залі: „Боже, і хата як у нас" — та в сльози.

І офіційна рецензія в перекладі, словесна, не друкована: „Російське Вам спасибі за вашу виставу. Ви всю душу нам стривожили своїми піснями. Так можуть співати тільки українці".

За спогадами артистки
М. Малиш Федорець

В П'ЯТНАДЦЯТУ, БЕЗМЕЖНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої Любої і Найдорожчої
МАМИ, БАБЦІ І ПРАБАБЦІ

сл. п. Незабутньої

Евдокії Домашевської

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДАМИ

в церкві св. Юра в Ню Йорку, Н. Й., 26-го квітня 1983 р., о год. 8-ій ранку;
в манастирі св. Йосафата в Ґлен Кові, Н. Й., 26-го квітня 1983 р., о год. 7-ій ранку;
в соборі свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл., 15-го червня 1983 р., о год. 7:30 ранку.

Нема ні години, ні хвилини, щоб ми, Мамо, ласкаво не згадали Тебе.

Прохаємо Родину та Знайомих згадати нашу Маму у своїх молитвах.

ДІТИ

В СЬОМУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Незабутнього
МУЖА Й БРАТА

бл. п. д-ра

Мирона Нижанковського

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в церкві св. Юрія Переможця в Ошаві, Канада.

В цей день просимо про молитви за спокій душі Покійного.

Дружина — ВОЛОДИМИРА НИЖАНКОВСЬКА
Брат — д-р ЗЕНОН НИЖАНКОВСЬКИЙ в ЗСА

✝

Ділимося сумною вісткою, що дня 11-го квітня 1983 року, відійшла від нас у Вічність на 78-му році життя, наша Найдорожча
МАМА, БАБА І СЕСТРА

бл. п.

СОФІЯ МАРІЯШ

нар. БРЕНДЗАН

ПОХОРОН відбувся 13-го квітня 1983 р. з української православної катедри св. Покрови в Southfield, Mich. на цвинтар Glen Eden, Livonia, Mich.

Горем прибиті:
дочка — ЗІРКА ШЕФЕР з мужем
внука — СЛАВКА ДУДА з мужем
сестра — ЛЬОЛЯ ВИННИЦЬКА з родиною

Від етнографізму...

(Продовження зі стор. 2)

братами при всенародно-державницькій праці — це окремий розділ жертвенного патріотизму, який жде на свого історика. Звичайно, були різні помилки й навіть більші промахи. Але де їх немає, особливо в таких умовах, коли приходилося воювати на кілька фронтів?

Під час.коли в часі Першої світової війни наші промахи в аспекті визвольної політики були більші й вони в великій мірі заважили на остаточному висліді Визвольних Змагань, то під час Другої світової війни політичні і воєнні обставини, об'єктивно кажучи, були сильніші навіть в обличчі найбільш жертвенних виявів патріотизму й здорових політичних калькуляцій. Воєнним театром так званого східнього фронту, де змагалися на смерть і життя дві апокаліптичні потвори — брунатна й червона, — були наші землі. Одна і друга потвора була крайньо ворожа українській державності. Третього виходу не було. Ми надіялися — проти надії. Червона потвора вийшла переможцем з тих змагань завдяки політичному нерозумові альянтів, головно Америки й ми найшлися в умовинах майже соборности, але... без самостійности. Вислід? — Дальша неволя народу й примусова еміграція найбільш політично активної частини українства з усіма дальшими консеквенціями сказаного вище. Повторилася історія мазепинської еміграції на чужину, лише в більшому маштабі.

Після Другої світової війни й з переїздом наших „діпістів" на нові місця поселення, отже в умовинах поновної російсько-совєтської окупації України та з другого боку української діяспори на Заході, наступили дальші, незавидні етапи в процесі тим разом веґетації української націоналістичної ідеології. Світ українського націоналізму в Україні ішов у новітні катакомби, жорстоко переслідуваний російськими шовіністами, закамуфляжованими червоним каптуром марксизму-ленінізму. А в діяспорі поглибився курс диференціяції націоналістичного життя не так в ідеологічному, як радше тактичному аспекті та партикуляризму організаційно-координаційного порядку. Корені цього процесу проявилися ще в Україні. Отже, як не як, а український націоналізм найшовся в діяспорі на торговиці митарств, де поодинокі групи стараються переліцитувати себе, закриваючися „вищою" політикою ідеологічно-тактичних міркувань, коли тим часом у цьому галасі й „блискучих відокремленнях-- грають часто трагікомічну ролю персональні справи, еґоцентризм і вузько-партійні калькуляції. Контроверсія умовин світу українського націоналізму в катакомбах в Україні, де страждають кращі сини й дочки нашого народу, та з другої сторони в умовах зісабаритілого й перегнилого (скажімо одверто!) вільного і схаотизованого Заходу, де можна професійним горе-патріотам-ідеологам „політикувати" аж до знудження „на славу неньки України", — є принаймні жалюгідна. До речі буде пригадати, що до патріотизму потрібний ще „олій у голові". Це належить до етнопсихологічних патологізмів, що їх подибуємо й у інших суспільствах.

Потішмося бодай тим, що ми не маємо патенту на глупоту громадсько-політичного порядку. *А все ж таки ідея Соборної і Самостійної* займає перше місце в ієрархії політичного сгедо цілого нашого, нехай і здиференційованого націоналістичного світу, а в разі потреби всі є готові засісти за зелений стіл та діяти спільно в часі слушного моменту. І це настроює нас усіх до оптимізму. Тому надіймося на краще! Сьогодні, в добі надлюдських змагань між християнізмом й з другого боку нахабно-воюючим атеїзмом головно марксистсько-ленінської редакції (сьогодні „червоні прогресисти" стараються пропихати" Владіміра Ілліча „у ряди найбільших світових гуманістів!) та між християнським націоналізмом,та з другого боку скарикатуризованим червоною Москвою комунізмом — немає місця для „невтральних". Правда, дехто старається находити вихід компромісово, декляміючи про „співіснування". Але концепція співіснування згаданих діяметрально різних світів є одною з найбільших утопій нашої доби. Бо, висловлюючись біблійним стилем, який зв'язок Світла з темрявою. Правди з неправдою, Христа з дияволом? Світ українського націоналізму може відограти в тому світово-тотальному змагу почесну ролю, коли ми викажемо нашу людську, національну й християнську гідність. Сьогодні в обличчі недалекого Ювілею тисячоліття офіційного прийняття християнства в Русі-Україні зробім іспит національної совісти, викрешім у собі більше любови до Бога й ближнього (перш за все українського ближнього!) та йдім під Христовим прапором „назустріч сонцю золотому" з надією на побіду. А Провидіння напевно не залишить нас на поталу диявольським силам апокаліптичної червоної потвори, „яко з нами Бог"!

Суспільний устрій у козацькій Гетьманщині

Бостонський відділ Приятелів Українського Гарварду (ПУГ) в своїй серії публічних викладів недавно спонзорував доповідь д-ра Юрія Гаєцького, співробітника УНІГУ, який говорив про соціяльний устрій у першій модерній українській державі—козацькій Гетьманщині.

Доповідь складалася з чотирьох частин—життя в місті, козацькі суди, освіта та козацький стан.

І.Населення Гетьманщини в кінці ХУІІІ ст. виносило біля двох мільйонів (приблизно 8 мільйонів у цілій Україні) і жило в 11 містах, 126 містечках та 8,049 селах і хуторах (дані Шафонського). Більшість міст і деякі містечка мали повну самоуправу, т. зв. маґдебурґію, або неповну, т. зв. ратушне право. Міста були пунктами укріплення зі замком, містом і пригороддями. В замку козацька залога і деколи й російський гарнізон, які боронили місто та тримали кінну і пішу варту на мурах і довкола міста.

Саме місто було поділене на квартали. Поліційну й пожежну службу сповняла окрема команда, що її оплачував міський маґістрат.

Міський уряд включав вибраних старшин: війта, бурмістрів, райців і лавників. Крім того, кожний ремісничий цех (юнія) висилали свого представника до маґістрату.

Купці та ремісники мали свої варстати і лавки (склепи), де вироблявся і продавався крам. Важливим економічним чинником був ярмарок, що тривав від трьох до п'яти днів. На ярмарок приїжджали чужоземні купці та крамарі з довколишніх міст і селяни зі своїми продуктами. Туди також привозили свої товари чумаки та коломийці, які торгували сіллю і рибою. Козацька і міська адміністрація пильно стерегла купців, щоб зібрати податки, не допускати до шахрайства і різних бешкетів. Ярмарки були також центром розваги, - щось у роді карнавалу. Відбувалися різні представлення від серйозних пасхальних драм до комедій. Судді судили проступників і виконували вироки для осторог и народу. Бандуристи і лірники грали і співали думи, побожні пісні та приґравали до танцю. Деколи відбувалися кінські перегони чи пописи козацьких гарцівників.

II. Козацька держава була складна і вимагала різні установи, щоб задовольнити вимоги своїх громадян. Судівництво було одною галузею цієї держави. Суди існували в різних станах від сотенного до генерального, який слухав апеляційні справи, або вирішував важливі конфлікти. В кожному суді були судді, які проводили процеси, списували протоколи й давали вироки. Козацька система судівництва була базована на литовсько му статуті, саксонському праві та звичаєвому праві. В 1743 році вийшов збірник законів званий „Права, по которим судится малоросійський народ", або „Козацький кодекс".

Поводова сторона (інстигатор) приходила до суду і вносила скаргу на позовну сторону. Публічний суд перевіряв свідків та фізичні докази (лицо). Мужі довір'я (защні персони) свідчили що до достовірности осіб і судді виносили вирок.

Кілька тисяч судових справ, що були надруковані в різних збірниках показують нам, які конфлікти були в Гетьманщині та ілюструють різнорідну й складну соціяльну структуру Гетьманщини.

III. Населення Гетьманщини було грамотне. Про це свідчать описи чужинців і різні документальні згадки. Початкове шкільництво було при церквах і монастирях, де вчили азбуку, читання і писання. Учителями були дяки, священики, монахи або початкові студенти вищих шкіл. Знаємо, що в 1748 році у сімох полках було 886 народних шкіл.

Крім того, існували середні школи, т. зв. колеґії в Києві, Чернігові, Переяславі, Харкові й Полтаві. Окрасою Гетьманщини була Києво-Могилянська Академія (1615—1819), яка під час свого розквіту за гетьмана Мазепи нараховувала 2,000 учнів. Під час ХУІІІ ст. часто було біля 1,000 учнів більшістю діти козацького стану і старшин. Багато з них після закінчення Академії виїжджали в Західню Европу продовжувати свої студії в університетах Німеччини, Італії, Франції, Англії та Австрії.

Випускники Академії займали посади в центральних установах Гетьманщини, в полках і сотенних канцеляріях, в церковній адміністрації і монастирях. А кілька їх виїхало на північ, де працювали в державній і церковній адміністрації Російської імперії.

Рівень науки був високий, і підготовляв їх до різних ділянок праці та мислення. Інтеліґенція Гетьманщини т. зв. стан канцеляристів, залишив по собі помітний слід в особах Діовичів, Покаса, Величка, Лукомського Лобисевича, що залишили різні хроніки, мемуари, тракти. Також козацька верхівка мала багато освідчених та інтеліґентних людей в особах Ханенка, Лизогуба, Грабянки, Ракушки, Миклашевського, Бороздни, Марковича, Полетика, праці **яких ми знаємо.**

ІУ. В останній частині доповідач обговорював козацький стан, де згадав поділ козаків, їхнє число, службові обов'язки, походи, земельні наділи, участь у торговлі, реєстри та щоденне життя.

Доповідь була переплітана частими прикладами з канцелярійних і судових документів, які конкретизували обговорені теми та давали учасникам уяву про многогранне життя в козацькій державі ХУІІ і ХУІІІ століттях.

ФКУ

Пресовий Фонд „Свободи"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" і дитячого журналу „Веселка" та потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 10

6-та кляса Укр. Школи Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії в Гемтремку	200.00
312-ий Відділ УНС в Плейнфілді	100.00
В. Г. Біровець, Ґлен Спей	50.00
Надгудсонська Округа УНС	50.00
Я. Перун, Нортлейк	50.00
Рідна Школа, Оттава	42.00
Е. Борискевич, Норт Порт	22.00
М. Ясінська-Мурована, Вільмінгтон	20.00
А.Смаль, Мейплвуд	19.35
Й.Гентош, Філядельфія	15.00
І. Чорній, Саскатун	13.00
о. Б.Лозинський, Калгарі	10.00
С.Матковський, Рочестер	10.00
М.Мисюк, Лінбрук	10.00
П.Остапович, Торонто	10.00
С. Івасечко, Редінґ	8.00
І.Мурга, Відд. 82	7.20
Й. Березовський, Лонґ Айленд Сіти	7.00
М.Коропецький, Балтимор	7.00
Е. Косіковський, Виндсор	7.00
В.Мельничин, Френкфорт	7.00
О.Петришин, Тандер Бей	7.00
А.Правок, Торонто	7.00
П.Саварин, Едмонтон	7.00
М.Крочак, Вайтстон	6.00
Р.Балабан, Торонто	5.00
М.Бартошик, Сиракюз	5.00
І. Блиха, Ґарфілд	5.00
С. Гаврась, Фінікс	5.00
Й. Головач, Оттава	5.00
С. Йон, Бала Синвид	5.00
С. Мацук, Монтреаль	5.00
П.Олексієнко, Денвер	5.00
А. Романюк, Оттава	5.00
М. Сверида, Рочестер	5.00
М.Чвіль, Лонг Айленд Сіти	5.00
В. Шкамбара, Едмонтон	5.00
С.Яворський, Норт Порт	5.00
В. Колодій, Нюберри	4.00
М. Костів, Ґардіна	4.00
С. Ґеба, Ляшін	3,25
В. Карий, Джерзі Сіти	3.00
М. Качмар, Дітройт	3.00
П. Левенець, Ст. Пітерсбург	3.00
П. Микуляк, Вільмінгтон	3.00
І. Хомко, Пассейк	3.00
С.Балацький, Ля Саль	2.00
М. Білас, Парк Ридж	2.00
М. Брожина, Ню Йорк	2.00
М. Велич, Сиракюз	2.00
Й. Галичин, Йонкерс	2.00
Б. Гнатюк, Міріон Парк	2.00
Л. Гуменюк, Лонг Айленд Сіті	2.00
І. Ґрес, Джерзі Сіти	2.00
А. Дорошенко, Чикаго	2.00
А. Калиновський, Рочестер	2.00
В. Кендус, Бруклин	2.00
П. Кіцила, Чикаго	2.00
В. Клебович, Ню Бритен	2.00
В. Кліш, Філядельфія	2.00
Е. Колянківський, Монтреаль	2.00
Д. Костинюк, Флинт	2.00
Г. Кушнір, Коговс	2.00
О. Левицька, Філядельфія	2.00
М. Леськів, Торонто	2.00
Гр. Макух, Рослиндейл	2.00
І. Мангафас, Ляшін	2.00
П. Матичак, Ріджвуд	2.00
М.Мельник, Амстердам	2.00
Е. Михайлюк, Давнсв'ю	2.00
Й. Мороз, Ляшін	2.00
Ю. Омельченко, Бімсвілл	2.00
О.Оршуляк, Кергонксон	2.00
А. Пасічна, Сан Дієго	2.00
В. Пастушок, Маркус Гук	2.00
І.Пахолюк, Бирлінґейм	2.00
Т. Ракочий, Олбані	2.00
В. Скробач, Рочестер	2.00
Б. Смолинський, Шрусбири	2.00
С. Тарасюк, Стратфорд	2.00
Б. Таскі, Дітройт	2.00
А. Тилька, Ню Бритен	2.00
М. Ткачук, Милтавн	2.00
М. Фуревич, Лондон	2.00
Й. Харченко, Нюарк	2.00
В. Хоміцький, Кормел	2.00
К. Шевчук, Янгставн	2.00
П. Шмагала, Істон	2.00
М. Шумський, Торонто	2.00
І. Юсип, Гейзелвуд	2.00
М. Вольцер, Ешленд	1.00
Г. Дац, Мейплвуд	1.00
М. Семянчук, Рівер Форест	1.00
Д. Стахів, Мидлсекс	1.00

Це було на Союзівці

Обіцяв я дещо написати про життя одного молодого подружжя. Їх стрінула хвиля радости, і вони хотять нею поділитися.

П'ята година по полудні. Дзвонить дзвінок. На порозі зустрів я колишню ученицю нашої суботньої школи при церкві св. Константина в Міннеаполісі, Мінн., Лесю Кучварську, а тепер Лесю Жовнірович. За кермою в авті був її чоловік, молодий лікар Роман Жовнірович.

Історія молодих почалася на Союзівці. Там вони одного літа познайомилися і вирішили подружитися. Вони—це те друге покоління українців, яке ідею України зберігає глибоко в серці.

Д-р Роман Жовнірович

Молодий лікар, народжений в Рочестері—це син св. п. д-ра Василя і Ольги, зі Сербинів, Жовніровичів. Д-р В.Жовнірович студіював у Відні. Працював лікарем у Зальцбурзі. Після приїзду до Америки замешкав в місті Рочестер. Вже тоді молодий Роман бував з батьками на Союзівці. Був на курсах на Союзівці. Був і в пластовому таборі. Він і досі згадує професорів св. п. Василя Стецюка та Івана Близнака. На згадку про книжку Тисовського „Життя в Пласті"—у нього щира усмішка.

Роман постановив стати лікарем. По важких трудах осягнув свою мету. 15 січня 1983 року він закінчив медичні студії і одержав диплом лікаря. Тепер чекає його лікарська практика. Цією радісною новиною він хоче поділитися зі давніми приятелями.

Пластун Роман подав дружню руку сумівці Лесі. Союзівка буде їхнім незабутнім спомином.

Родині Жовніровичів висловлюваємо найщиріші побажання.

Мгр Василь Пакуляк

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ВІРА ПЕТШЕНКО, член УНС Відд. 131-го ім. А.Шептицького в Чикаго, Ілл., померла 2-го березня 1983 року на 54-му році життя. Нар. 1928 року в Німеччині. Залишила в смутку мужа Григорія, 3-ох синів — Михайла, Віктора і Стефана та двох внуків. Похорон відбувся 5-го березня на цвинтарі Елмвуд в Рівер Ґров, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа.

ЛЮДМИЛА ПОЗНЯК, член УНС Відд. 301-го ім. Дмитра Вітовського в Чикаго, Ілл., померла 2-го березня 1983 року на 62-му році життя. Нар. 1921 року в Україні. Членом УНС стала 1950 року. Залишила в смутку мужа отця Степана, сина Вячеслава Токаря з дружиною Ґльорісю та внуків Гайді, Бетті, Тересу, Джеррі, як рівнож ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 5-го березня 1983 року на цвинтарі Елмвуд в Рівер Ґров, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!
Петро Врублівський, секр.

МИКОЛА ПРОКОПІВ, член УНС Відд. 127 ім св. Миколая в Баффало, Н.Й., помер 2-го березня 1983 року на 63-му році життя. Нар. 23-го серпня 1920 року в Україні. Членом УНС став 1959 року. Залишив у смутку дружину Марію, доньок Ліліяну Прайор, Розу і Сузанну, ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 3-го березня 1983 року на цвинтарі св. Хреста в Лакаванні, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Марія Гаравус, секр.

ПЕТРО СТАДНИК, член УНС Відд. 245-го Т-ва „Запорозька Січ" в Трентоні, Н.Дж., помер на 95-му році життя. Нар. в 1888 році в Підярку, Україна. Членом УНС став у 1935 році. Залишив у смутку дружину Пелагію, двох синів і внучку. Похорон відбувся 5-го березня 1983 року на українському православному цвинтарі в Трентоні, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Михайло Мартиненко, секр.

МИКОЛА ФЕЩЕНКО - ЧОПІВСЬКИЙ, член УНС Відд. 114-го в Чикаго, Ілл., помер 17-го лютого 1983 року на 84-му році життя. Нар. 1899 року в Україні. Членом УНС став в 1953 році. Залишив у смутку дружину Калісту, сина Володимира з дружиною Ґеною та дітьми Євгеном і Данилом. Похорон відбувся 19-го лютого 1983 року на цвинтарі „Ґрінвуд" у Фініксі, Аріз.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ОЛЬГА САМАРДАК, член УНС Відд. 149-го ім. Пресвятої Діви Марії в Лакаванні, Н.Й., померла 20-го лютого 1983 року на 89-му році життя. Нар. 22-го липня 1893 року в Україні. Членом УНС стала 1924 року. Залишила в смутку доньок Анну Бінковську, Ольгу Слабик, Вірджінію Макар, дев'ять внуків і 11 правнуків. Похорон відбувся 24-го лютого на цвинтарі св. Хреста в Лакаванні.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ПЕЛАГІЯ ПІРУС, член УНС Відд. 376-го ім. Т.Шевченка в Торпі, Виск., померла 21-го лютого 1983 року на 90-му році життя. Нар. 1892 в селі Влазова, Україна. Членом УНС стала в 1927 р. Залишила у смутку дочку Марію Пенк, сина Андрія, 3-ох внуків і 6 правнуків. Похорон відбувся 24-го лютого на цвинтарі св. Духа української православної церкви Пресвятої Тройці в Торпі, Вис.

Вічна Їй Пам'ять!
Володимир Ґвязда, секр.

ФЕДОР ПАРАЩУК, член УНС Відд. 387-го Т-ва „Любов" в Виллимантику, Конн., помер 26-го лютого 1983 року на 86-му році життя. Нар. 1898 року в Україні. Членом УНС став в 1958 році. Залишив у смутку дружину Марію і сина Михайла. Похорон відбувся 1-го березня 1983 року на цвинтарі св. Марії в Колчестері, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ЛУЇС БІЛИК, член УНС Відд. 243-го ім. св. Михаїла в Чикаго, Ілл., помер 27-го лютого 1983 р. на 91-му році життя. Нар. 1891 року в Україні. Залишив у смутку дружину Розу, дочку Олену і сина Івана. Похорон відбувся 2-го березня 1983 року на цвинтарі Ферлон в Дікейтурі, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ВОЛОДИМИР ЧАНКИЙ, член УНС Відд. 147-го ім. св. Михаїла в Аллентавні, Па., помер 16-го лютого 1983 року на 63-му році життя. Нар. 20-го липня 1920 року в Аллентавні. Членом УНС став в 1938 році. Залишив у смутку дружину Ґледис, дочку Розмарі, брата Михайла, сестер Анну Сеґан, Катерину Гуцайлюк і Роз Облещук та одну внучку. Похорон відбувся 19-го лютого на українському православному цвинтарі св. Марії в Вайтголлі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Катерина Гуцайлюк, секр.

ЙОСИФ РИБАК, член УНС Відд. 271-го ім. І.Франка в Елмайрі, Н.Й., помер 4-го березня 1983 року на 65-му році життя. Нар. 2-го серпня 1917 року в Елмайрі. Членом УНС став 1967 року. Залишив у смутку дружину Ліоню. Похорон відбувся 8-го березня 1983 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Елмайрі, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ІВАН ЗАХАРЧУК, член УНС Відд. 320-го Т-ва Пресв. Тройці в Балтиморі, Мд., помер 5-го березня 1983 року на 68-му році життя. Нар. 1914 року в Балтиморі. Членом УНС став 1933 року. Залишив у смутку матір Олену і дві сестри Марію і Софію. Похорон відбувся 9-го березня 1983 року на цвинтарі св. Михаїла в Балтиморі, Мд.

Вічна Йому Пам'ять!
Іван Малко, секр.

ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ, член УНС Відд. 320-го Т-ва Пресвятої Тройці в Балтиморі, Мд., помер 9-го березня 1983 року на 85-му році життя
Нар. 1897 року в селі Волиця, *повіт Жовква, Зах. Україна.* Членом УНС став 1924 року. Залишив у смутку дружину Катерину, дочку Надію, сина Володимира і внучку Володимиру. Похорон відбувся 14-го березня 1983 року на цвинтарі св. Михаїла в Балтиморі, Мд.

Вічна Йому Пам'ять!
Іван Малко, секр.

РОЗА КРАЙНИК, член УНС Відд. 112-го ім. св. Марії в Пармі, Огайо, померла 14-го березня 1983 року на 62-му році життя. Нар. 25-го серпня 1920 року в Дакоті, Західня Вірджінія. Членом УНС стала 1951 року. Залишила в смутку мужа Михайла, сина Михайла, мол., і 4 : внуків. Похорон відбувся 18-го березня на цвинтарі св. Хреста в Клівленді, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Марія Капраль, секр.

АНАСТАЗІЯ СЕНІВ, член УНС Відд. 266-го ім. Івана Франка в Амстердамі, Н.Й., померла 20-го березня 1983 року на 83-му році життя. Нар. 1900 року в Тустановичі, пов. Борислав, Україна. Членом УНС стала в 1952 році. Залишила в смутку дочку Лідію Базар, сина Михайла Баб'яка, сестру Ольгу Геврик, брата Теодора Пилькова з родинами та ближчу і дальшу родину в Україні.

Вічна Їй Пам'ять!
Володимир Варшона, секр.